

dr. Fodor István

Bennfentesek, rettegjete!

A bennfentes kereskedelem büntetőjogi szabályozása

Bevezető

Az utóbbi két év hektikus gazdasági folyamatai érezhetően a mindennapi élet, a hétköznapi gondolkodás és szóbeszéd tárgyává váltak. A magyar háztartások nagy része közvetlenül is érintett a pénzpiac változásai miatt a korábbi devizahitelezési gyakorlat kapcsán, így nem csoda, ha a figyelem középpontjába kerül a tőkepiac. Témául ezúttal a gazdasági büntetőjog egy ritkábban előforduló tényállását, a bennfentes kereskedelmet választottam. Témaválasztásom aktualitását mi sem bizonyítja jobban, mint önmagában az a tény, hogy híradásokban napról napra szerepelnek ezzel kapcsolatos nemzetközi hírek. 2010 novemberében az Amerikai Egyesült Államokban már nem is a tőkepiac felügyeleti szerve, a SEC, hanem a szövetségi szintű bűnüldözési hivatal, az FBI indított átfogó vizsgálatokat bennfentes kereskedelem gyanújával.¹ A szomszédos Ausztriában a nemzeti olajtársaság első embere ellen indult vizsgálat a magyar MOL részvények adásvételének közvetett érintettsége kapcsán, ugyancsak bennfentes kereskedelem miatt.² A jelenség, mint arra korábbi tanulmányomban³ magam is rámutattam, természetszerű velejárója a gazdasági válság által felkavart állóvíznek.

A tőzsdei-tőkepiaci folyamatokban rendkívüli jelentősége van az információk nyilvánosságának, végső soron annak, hogy a befektetők azonos feltételekkel tudjanak dönteni egy adott tőkepiaci instrumentum (akár értékpapír, vagy valamilyen származékos termék) megvásárlásáról, vagy éppen annak eladásáról. A bennfentes kereskedelem tényállása a piac tisztaságának, transzparenciájának védelmét szolgálja, így generálpreventív jellegűnek tekinthető. A cselekmény pönalizálásával (különösen a súlyos szankció kilátásba helyezésével) a törvényhozó Damoklész kardját lógatta a tőkepiaci szereplők feje fölé. Azok, akik értékpapír-kereskedelemmel foglalkoznak, vagy olyan vállalatnál dolgoznak, ahol bennfentes információk birtokába juthatnak, egyszerűen nem kockáztatják egzisztenciájukat. A büntetőjogi szankció pusztán kilátásba helyezése az esetek túlnyomó többségében megfelelő visszatartó erővel bír, vannak azonban esetek, amikor az elkövetők nem tudnak ellenállni a kísértésnek.

E látszólag szűk kört érintő bűncselekményre – mint azt majd statisztikai adatokkal alátámasztva bemutatom – ritkán derül fény. Többek között arra a kérdésre is választ szeretnék kapni, hogy ennek oka a nehézkes bizonyításban keresendő, vagy más okra vezethető vissza.

Először a bűncselekmény gazdasági büntetőjogban elfoglalt helyét kívánom tisztázni, ezek után egy történeti áttekintést szeretnék adni az elmúlt két évtized ellentmondásokról sem mentes hazai törvényi szabályozásából. Ennek kapcsán nem kerülhető meg az Európai Unió szabályozása a bennfentes kereskedelemről (ezzel kapcsolatban több irányelv is napvilágot látott).

Annak ellenére, hogy az életben – ezen belül persze a büntetőjogi gyakorlatban – alig találkozunk a bennfentes kereskedelemmel, mégis jelentősnek és kutatási szempontból mindenképpen fontosnak tartom ezt a tényállást. A bennfentes információkkal visszaélő, tőkepiaci manipulációra vetemedő elkövetőkkel szemben szükség van a büntetőjogi szabályozásra, és ezzel végső soron a piac tisztasága is megőrizhető. Remélem, hogy e publikációval hozzájárulhatok a büntetőjog e területének hatékonyabbá válásához.

A bennfentes kereskedelem szabályozásának jelentősége

Statisztikai adatok mutatják, hogy a bennfentes kereskedelem (illetve előzményként a bennfentes értékpapír-kereskedelem) tényállása szinte marginálisnak nevezhető a büntetőjog világában. A Belügyminisztérium gazdasági bűncselekményekre vonatkozó adatközlése szerint 2000 és 2004 között évente 1 vagy két ilyen cselekmény vált

1 Kíméletlenül lecsapott az FBI: fájhat a spekulánsok feje. On-line: http://www.portfolio.hu/vallalatok/kimeletlenül_lecsapott_az_fbi_fajhat_a_spekulansok_feje.141786.html [elérve: 2010. november 23.]

2 Bennfentes kereskedéssel vádolják az OMV vezérét. On-line: http://www.fn.hu/cegek/20101118/bennfentes_kereskedessel_vadoljak_omv/ [elérve: 2010. november 23.]

3 FODOR István: Hervadó gazdaság – virágzó gazdasági bűnözés: tőkebefektetési csalók a tőkepiaci válságban. *Glossa Iuridica*, I. évf. 1. szám, 2008. 37p

ismertté a rendőrség előtt (de például 2001-ben egyetlen egy sem). Az évek előrehaladtával, mint ahogyan azt a következő fejezetekben be fogom mutatni, változik a bűncselekmény törvényi tényállása: megtörténik az EU csatlakozás és az ehhez elengedhetetlenül szükséges jogharmonizáció. Az immár modern, mindenre kiterjedő szabályozás azonban nem hoz átütő sikert: továbbra sincsenek büntetőügyek bennfentes kereskedelem miatt. Ezt mutatják a legfrissebb rendőrségi statisztikák is: az utóbbi években egyetlen bennfentes értékpapír-kereskedelmi bűncselekmény sem vált ismertté! Paradox módon a bűnügyi statisztikák mellett a tőkepiacok átlátható működéséért felelő kormányzati szerv, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete ez idő alatt több alkalommal is kiszabott jelentős bírságot bennfentes kereskedelem miatt. Büntetőügy azonban – ismét leírom – az utóbbi években egyetlen egy sem volt. Ez a szám különösen akkor tűnik jelentősnek, ha hozzátesszük: 2004-től 2009-ig évente 16-17 ezer, 2009-ben pedig pontosan 16752 gazdasági bűncselekményre derült fény.⁴

Nemzetközi igény a bennfentes kereskedelem visszaszorítására

A pénzpiacok kialakulásával együtt mutatkozott meg már évszázadokkal ezelőtt az igény, hogy

Számos érdekes történelmi tény mutatja, hogy a jól értesült befektetők információs előnyüket nyereséggé tudták kovácsolni. Talán a legkorábbi „bennfentes” kereskedő⁵ Nathan M. Rotschild volt, aki a waterloo-i csata kiemelésének tényét a piaci szereplőknél egy nappal korábban megtudva felvásárolta a londoni érékpapírtőzsdén a részvényeket, így a hír köztudomásra kerülésekor hatalmas nyereségre tett szert. A katonai és politikai hírek kapcsán egy másik érdekes történetet is megemlítek Silvan HÜRLIMANN:⁶ e szerint az 1871-es német-francia békekötés hírére több magas rangú katonatiszt és politikus is saját vagyonának gyarapítására használta fel, amikor bennfentesként kötvényeket és részvényeket vásároltak.

VAJDA István azonban arra is rámutat, hogy nemzetközi szinten is csak néhány évtizedes múltja van a bennfentes kereskedelem jogi szabályozásának:

„Az Egyesült Államokban már az 1934 óta létezik bennfentes kereskedéssel kapcsolatos jogi szabályozás, az Egyesült Királyságban 1981 óta, Németországban – ahol a tőzsde igen régi hagyományokkal rendelkezik – csak 1994-től kezdődően. Az Európai Unió 1989-ben fogalmazta meg a bennfentes kereskedelem tiltásával kapcsolatos irányelveket.”⁷

A bűncselekmény tehát világviszonylatban újnak tekinthető, ám a piac változásai, a globális tőkepiaci terek fejlődése időről időre hozza azt az igényt, hogy korszerűsítsük a büntetőjogi normát. A következő fejezetben a hazai szabályozás genezisének mutatom be.

A hazai szabályozás fejlődéstörténete

A hazai jogi szabályozás a rendszerváltás óta tiltja a bennfentes értékpapír-kereskedelmet. A piaccgazdaságra való áttérés óta eltelt két évtized alatt három nagyobb szabályozási kísérletnek lehettünk tanúi: a rendszerváltás utáni első lendület egy viszonylag elnagyolt, mindössze egy mondatos rendelkezést tartalmazott témánkról. Időben ezt követte az értékpapírpiac fejlődésének legdinamikusabb szakaszát érintő 1994. utáni időszak, majd a szabályozás az EU csatlakozáshoz kapcsolódó jogharmonizációs folyamattal érte el jelenlegi formáját.

A következőkben e három nagy történelmi szakasz áttekintését kívánom megadni, a tényállási szövegek teljesség igénye nélkül történő bemutatásával.

I. Az 1990-1994-ig terjedő időszak szabályozása

A piaccgazdaság szele „életet lehel” az 1987-ben alapított⁸ Budapesti Értéktőzsde parkettjére: 1991-től dinamikus fejlődésnek indult a hazai értékpapír-piac. A törvényalkotó jó érzékkel, nyilván nyugati mintára határt kívánt szabni a bennfentes kereskedelemnek. A cselekmény pönalizálásakor még nem neveztek nevén a bennfenteseket – e terminus technikus csak évekkel később lett a tényállás része. A tiltó rendelkezést a büntető anyagi jogunkba az 1990. évi VI. törvény 94. §-a iktatta be (1990. március 3-tól hatályosulva), amely végső soron a rendszerváltás során megnyíló piacok védelmét kívánta szolgálni, a mai normánál lényegesen felületesebben. Ebben komoly

4 A regisztrált bűncselekmények száma. Magyarország bűnözési és bűnüldözési adatai. Belügyminisztérium, Koordinációs és Statisztikai Osztály. <http://crimestat.b-m.hu/>

5 JAKSITY György: A pénz természete. Alinea Kiadó, 2003

6 HÜRLIMANN Silvan: Der Insiderstrafbestand. Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2005.27p

7 VAJDA István: Bennfentes kereskedelem. Közgazdasági szemle. L. évf. 2003. március 235-253pp

8 1987. decemberében az Értékpapír-kereskedelmi megállapodás létrejötté után 22 bank megegyezik a szabályozott értékpapír-kereskedelemtől. Forrás: A BÉT története 1987-től napjainkig. www.bet.hu on-line (elérve: 2010. november 23.)

szerepe volt az európai integrációs folyamatnak is – bár hazánk ekkor még csak a csatlakozás távoli időpontjáról ábrándozhatott. Az 1989. november 13-i 89/592/EGK tanácsi iármelyéről (a bennfentes kereskedelemről szóló szabályok összehangolásáról) mindenképpen érdemes néhány gondolatot szólni. E korai, több mint két évtizeddel ezelőtt megalkotott irányelv a tőkepiaci folyamatok átláthatósága, a befektetők esélyegyenlősége, a tőkepiaci működésébe vetett bizalom megteremtése, illetőleg megőrzése mellett érvel. Közösségi szinten már a nyolcvanas években felmerült a bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó elvárások harmonizációs igénye – a nevezett irányelv végül 1989-ben megjelent. A jogforrás áttekintése során megmutatkozik, hogy végső soron erre épül a magyar tőkepiaci szabályozás is. A dokumentum hangsúlyozta, hogy a bennfentes kereskedelem aláássa a befektetők esélyegyenlőségét, a piacba vetett bizalmát, és veszélyes a tagországok gazdaságára, valamint a résztvevőkre megfelelő működésére.

Az irányelv 1. cikkében jelölt bennfentes információ meghatározása így szól:

*„olyan, átruházható értékpapír egy vagy több kibocsátójával vagy egy, vagy több átruházható értékpapírral kapcsolatos információ, amelyet nem hoztak valamilyen pontosan meghatározott módon nyilvánosságra, és amelynek nyilvánosságra hozatala valószínűleg jelentős hatást gyakorolna a szóban forgó átruházható értékpapír vagy értékpapírok árára”*⁹

Ez a meghatározás többé-kevésbé szó szerint került át a Btk.-ba 1994-ben. Ez az irányelv egyébként még „átruházható értékpapír”-ról tesz említést – ez a fogalom terebélyesedett ki (a szabályozás hosszával együtt). A magyar jogszabályalkotó a következő szöveggel tette jogrendünk részévé a tiltott értékpapír-kereskedelmet:

„Tiltott értékpapír-kereskedelem

300/A §. Aki a tudomására jutott adatok jogosulatlan felhasználásával köt értékpapír-adásvételi vagy csereszerződést, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A rendszerváltó törvényalkotó nyilván a piaci tapasztalatok hiánya miatt tette a tényállás részévé azt a két nevén nevezett tulajdonszerzési módot (az adásvételt és a cserét), amely közül a másodiknak kevés gyakorlati relevanciája van az értékpapír-piacokon. Szembetűnhet még, hogy a bűncselekménynek csak vétségi alakja létezett, utóbb azonban kizárólag büntettként kezelte a Btk. A korabeli törvényszöveg a bennfentes információ körvonalazását az elkövető „tudomására jutott adat”-ból kiindulva, a jogosulatlan felhasználáson keresztül közelítette meg.

A piaci folyamatok tisztaságát amúgy már a rendszerváltozás előtt is védték a büntetőjog eszközeivel - nyilván ez nem a szocialista piacgazdaság mindennapjaira vonatkozik. Erre utal legalábbis Diós Erzsébet, amikor így ír a megváltozott gazdasági viszonyokról:

*„Ugyanakkor néhány már 1989 előtt is szabályozott bűncselekmény új elnevezést, s részben a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodó tartalmat kapott - például az áru hamis megjelölése (korábban hamis termékjelzés) vagy a bennfentes értékpapír-kereskedelem.”*¹⁰

A névváltozás tehát többször „elérte” a cselekményt, a Tiltott értékpapír-kereskedelemről szóló rendelkezés ilyen elnevezéssel 1990. március 1-től egészen 1994. május 15-ig hatályban volt, ekkor az 1994. évi IX. törvény 19. § bevezette a több mint egy évtizedig változatlan formában hatályban lévő bennfentes értékpapír-kereskedelem büntetőjogi tényállását.

II. Bennfentes értékpapír-kereskedelem – 1994-2005-ig

Az 1994-es szabályozás a korábbihoz képest lényegesen pontosabban határozza meg a cselekmény tényállási elemeit. Az árnyaltabb definíció részben terjengősnek is nevezhető (mint látni fogjuk, a későbbi szabályozás visszatér a rövidebb tényállási szöveghez), valamint vállalkozik a bennfentes információ fogalmának meghatározására is.

299/A. § (1) *Aki bennfentes információ felhasználásával előnyszerzés végett értékpapírügyletet köt, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) *Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki előnyszerzés végett a birtokában lévő bennfentes információra tekintettel más személyt bíz meg azzal, hogy a bennfentes információval érintett értékpapírra értékpapírügyletet kössön.*

(3) *Az (1)–(2) bekezdés alkalmazásában bennfentes információ: a nyilvános forgalomba hozatallal érintett értékpapír kibocsátójának, valamint a nyilvános módon forgalomba hozott értékpapír által megtestesített kötelezettségért kezességet vagy garanciát vállalt személynek, továbbá az értékpapír- forgalmazónak a pénzügyi, gazdasági vagy jogi helyzetével összefüggő – nyilvánosságra még nem került – olyan információ, amely nyilvánosságra kerülés esetén az értékpapír értékének, árfolyamának lényeges befolyásolására alkalmas.*

A legszembetűnőbb változás a tényállásban maga az elnevezés: bekerült a szövegbe a bűvös „bennfentes” szócska, amelynek értelmezése-magyarázata ettől kezdve elsődleges célja lett a törvényalkotónak. Maga a tény-

⁹ 89/592/EGK IRÁNYELV 1. cikk (1)

¹⁰ DIÓS Erzsébet: A gazdasági bűncselekmények bírói tapasztalatairól. In: Belügyi Szemle 6. szám, 2000. I. 6.

állás is megmagyarázza a bennfentes információ fogalmát – ráadásul eltérő értelmezéssel, mint a büntetőjog segítségére siető háttérnorma, amelyet az Épt., majd a Tpt. határoz meg.

A bűncselekmény tárgya ebben az időszakban a szűk értelemben vett értékpapír volt, a korbeli indokolás szerint nem voltak tárgyai a bűncselekménynek a nem nyilvános forgalom céljára kibocsátott értékpapírok, továbbá pl. a takarékbetétéről kiállított okirat, a váltó, a csekk, az üzletrészt megtestesítő papír, a letéti jegy, a szövetkezeti részjegy, a célrészjegy, vagy a közraktári jegy. Mint hamarosan látni fogjuk, mára a szabályozás jelentősen kiszélesedett, és nem is értékpapírról, hanem „pénzügyi eszköz”-ről beszél.

A szabályozás ebben az időben súlyos anomáliáktól volt terhes. A teljesség igénye nélkül utalok itt arra, hogy a Btk. tényállása lényegesen eltért az értékpapírpiacok működését szabályozó Értékpapírtörvény (1996. évi CXI. törvény (Értékpapírtörvény vagy Épt.), majd a Tőkepiaci törvény (2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról szóló Tpt.) szabályozásától. A leglényegesebb eltérés az volt, hogy a Btk. minden előnyszerzés végett kötött értékpapír-ügyletet büntetni rendelt, ezzel szemben a Tpt. szerint nem minősült bennfentes kereskedelemnek, ha a bennfentes személy

a) az ügyletet befektetési szolgáltató közreműködése nélkül kötötte, vagy

b) vagyonfelügyelőként, felszámolóként, végelszámolóként, pénzügyi gondnokként a hitelezők kielégítése érdekében értékesítette a csődeljárás, felszámolási eljárás vagy végelszámolás alatt álló kibocsátó saját kibocsátású értékpapírját. (Tpt. 204. §.).

TÓTH Mihály további anomáliákra is rámutat ebből az időszakból, amikor a gazdasági bűncselekmények visszas helyzetéről írt cikkében épp a bennfentes értékpapír-kereskedelem példáját hozza fel:

„...az értékpapírtörvény a bennfentes kereskedelem kapcsán – korát jóval megelőzve – nemes egyszerűséggel megfordította a bizonyítási terhet (ma már beéri azzal, hogy pusztán „feltevésre” alapítva határozza meg a bennfentes információ birtokosainak körét”¹¹

A szabályozás ezen szakaszában a bűncselekmény megállapításának feltétele volt az előnyszerzési célzat is – a jelenlegi szabályozástól eltérően. Érdekes, hogy mára ez teljesen közömbös lett: ad absurdum az is előfordulhat, hogy valaki nem is akar nyereszkedni a bennfentes kereskedelemmel, mégis elmarasztalják miatta.

III. Született július 4-én – a szabályozás harmadik szakasza

A bennfentes kereskedelem tényállását immár letisztult formában a Btk.-t módosító 2005. évi XCI. törvény határozza meg.¹² E módosító jogszabály az Országgyűlés a 2005. július 4-i ülésnapján fogadta el, a hatályba lépést pedig ugyanezen év szeptemberének első napjától rendeli el. A nevezett jogszabály egyebek mellett „felülírja” a Btk. korábbi 299/A. §-át az alábbiak szerint:

16. § A Btk. 299/A. §-a és az azt megelőző alcím helyébe a következő alcím és rendelkezés lép:

„Bennfentes kereskedelem

299/A. § (1) Aki bennfentes információ felhasználásával pénzügyi eszközre vonatkozó ügyletet köt, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki

a) a birtokában lévő bennfentes információra tekintettel, mást bíz meg azzal, hogy a bennfentes információval érintett pénzügyi eszközre vonatkozó ügyletet kössön,

b) előnyszerzés végett bennfentes információt arra illetéktelen személynek ad át.”

A fenti tényállás lényegesen rövidebb lett elődjénél, ráadásul a bennfentes információ definícióját is elhagyta. Értékpapír helyett immár a fejlett pénzpiaci viszonyokhoz igazodva „pénzügyi eszközt” említ. A bűncselekmény hatályos tényállásának részletes elemzésére e helyütt – terjedelmi okok miatt – nem térek ki. Csupán a tényállásszöveg (2) szerint megvalósuló elkövetési módok újdonságára hívom fel a figyelmet: az első esetben elmarad az előnyszerzési célzat, ami korábban tényállási elem volt. A célzatosság alaptényállási megjelenése a korábbi normaszövegben, majd eltűnése az EU-konform változatban már csak azért is érdekes és mindenképpen figyelmet érdemlő, hiszen nehéz elképzelni, hogy valaki anyagi haszonszerzési motívum nélkül valósítsa meg ezt a bűncselekményt.

Elsőként a bennfentes információ birtokában kötött ügyletről kívánok szólni. Az „ügyletet köt” szófordulat önmagában nem jelenti azt, hogy az elkövető kizárólag saját maga kötheti meg az üzletet. A leggyakoribb, hogy az értékpapír-piacokon pénzügyi eszközökre üzletelő személyek valamilyen értékpapír-kereskedő, vagy bizományos közreműködését (befektetési szolgáltató) veszi igénybe. A szolgáltató, annak ellenére, hogy tényállásszerű tevékenységével éppen maga köti meg az üzletet – mentesül a büntetőjogi felelősségre vonás alól. Ekkor ugyanis

11 TÓTH Mihály: Adalékok a magyar „gazdasági büntetőjog” fejlődéstörténetéhez

12 2005. évi XCI. törvény a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és más törvények módosításáról

a befektetési szolgáltató nem rendelkezik bennfentes információval (ha igen, akkor a befektetési szolgáltatónál eljáró személy, illetve felelős az első fordulat szerint felel). A bennfentes információval rendelkező személy a Btk. 299/A. § (2) a) szerint felel majd tettéért.

A b) pont egy olyan magatartást ír le, ami valójában nem is hagyományos tőkepiaci kereskedelmi tevékenység, hanem „információ-kereskedelem”: ebben az esetben az elkövető előnyszerzési céllal adja át az információt másnak. Érdekes, hogy a cselekmény elkövetésének ezen változata valójában egy speciális bűnsegédi jellegű tevékenység, hiszen e nélkül a tényleges, későbbi bennfentes kereskedő nem is tudja megvalósítani a tényállást.

Érdekes még a befejezettség kérdése a bűncselekmény kapcsán. A megbízás esetében a befejezettséghez nem szükséges, hogy az ügyletet meg is kösse a befektetési szolgáltató (vagy azért, mert észleli a bennfentesiséget, és megtagadja az üzlet megkötését, vagy egyszerűen a piacon nem teljesül a megbízás). Erre utal a Btk miniszteri indokolása is, amikor kifejti: „a bűncselekmény a megbízás adásával már befejezett”.¹³

A megújuló büntetőjogi szabályozás háttérében jogharmonizációs motívum húzódik meg. Az Európa Parlament 2003/6/EK irányelve (és a Bizottság 2003/125/EK irányelve) a korábbinál már sokkal árnyaltabb, részletesebb szabályozást nyújt a bennfentes kereskedelemről, információról. A közösségi jogforrás részletekbe menően taglalja, hogy mi értendő bennfenteség alatt, és mi a követendő magatartás ezzel összefüggésben. Az irányelv nagyon szigorú szabályokat határoz meg annak érdekében, hogy akik bizonyos pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatban ajánlásokat tesznek, azoknak ne lehessenek érdekeltségei az érintett üzlettel kapcsolatban. A befektetési ajánlások kérdésköre Magyarországon kívül esik a büntetőjogi szabályozás körén. Ezek a Tpt. által szabályozott információs anyagok, amelyek tőzsdei (tőkepiaci) termékekre vonatkoznak, a piacon tevékenykedő befektetési szolgáltatóktól származnak. Az elemzésekre alapított vételi vagy eladási ajánlás ugyanakkor komoly hatással lehet egy pénzügyi instrumentum árfolyamára.

A Btk. és a Tpt. legutóbbi változásai átvették az irányelv javaslatait, és belső jogunkat az irányelv tartalmához idomították. Ennek köszönhetően került a magyar szabályozásba az, amit az irányelv bennfentes információként definiál. Erről már részletesen szoltam – itt csupán újra utalok rá, hogy bennfentes információnak tekint minden olyan információt, amely valamely befektetési eszköz árát befolyásolhatja, és még nem lett nyilvánosságra hozva. Az irányelv a bennfentes információk közé sorolja – külön kiemelve – az ügyfélmegbízásokkal kapcsolatos információkat is. Az irányelvet részletesen tárgyaló egyik szakirodalom, MOHAI György és szerzőtársa jól mutat rá a jogforrás jellegzetességére:

„A direktíva csak a piaci manipuláció és bennfentes kereskedelem kezelésének keretelveit fogalmazza meg, ezért számos részletszabály a hozzá kapcsolódó végrehajtási intézkedésekben kapott helyet.”¹⁴

Az irányelv teljes körű implementálása 2005-ben történt meg, amikor a az Országgyűlés meghozta a Tpt. módosításáról rendelkező 2005. évi LXII. törvényt. Ezzel létrejött az összhang, és a magyar szabályozás, amellelt, hogy tökéletesen EU-konform lett, felkészült a fejlődő tőkepiacok által diktált legújabb kihívásoknak is.

Zárszó

E tanulmányban megpróbáltam képet adni a bennfentes kereskedelem szabályozásának helyzetéről. A bűncselekmény kapcsán kiemelttem, hogy a büntetőjogi szankció pusztá kilátásba helyezése az esetek túlnyomó többségében megfelelő visszatartó erővel bír. A gazdasági bűncselekmények között mégis csak elvétve fordul elő a bennfentes kereskedelem: az ezzel kapcsolatos bírói gyakorlat bemutatására azonban sajnos ezúttal nem jutott időm.

Számomra nyilvánvalóvá vált, hogy a bennfentes információkkal visszaélő, tőkepiaci manipulációra vete-medő elkövetőkkel szemben szükség van a büntetőjogi szabályozásra, és ezzel végső soron a piac tisztasága is megőrizhető. Más kérdés, hogy ezt a védelmet nem igazán adja meg az a hatóság, amely tevékenységénél fogva végső soron erre lenne hivatott.

Áttekintettem azt is, hogy miként vált egységessé az utóbbi években a bennfentes kereskedelem jogi szabályozása. Ez többek között Magyarország integrációjának is köszönhető az EU-hoz, hiszen az ennek előfeltételeként meghatározott jogharmonizáció hozta meg azt az eredményt, hogy modernizálódott, a dinamikusan fejlődő tőkepiaci viszonyokhoz „felőtt” a bűncselekmény tényállása.

¹³ Btk miniszteri indokolás

¹⁴ MOHAI György, Tóth Attila: A TŐKEPIAC ÚJRASZABÁLYOZÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN. Kiadja a Budapesti Értéktőzsde, 2004. 9p.